

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za liden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejeman velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (in serate) vsprejema upravništvo in ekspedijta v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementiških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 236.

V Ljubljani, v petek 14. oktobra 1898.

Letnik XXVI.

Državni zbor.

Dunaj, 13. oktobra.

Po večdnevem odmoru je imela danes poslanska zbornica 9. sejo v tem zasedanju. Vse je mirno in vsakdanje, »hiša« malone prazna, kakor da je pozebila divja opozicija. Na dnevnem redu je v prvi vrsti vladna predloga glede zboljšanja plač državnim služabnikom. Govorila sta v zadnji seji izvoljena glavna govornika soc. demokrat Schrammel in dr. Pergelt. Prvi je klatil vse vprek o kapitalizmu, klerikalizmu, škofih, opatih in samostanih, ki so po soc. demokratskem evangeliju krivi vseh nesreč na svetu. Mož je mislil, da govori — med žganjarji v zakajeni beznici, koder se zbirajo znani obrazi, ki brusijo pete od hiše do hiše in tudi samostana ne zgreše, a na večer po »trudapolnem« delu uživajo sad svoje — žuljave nadležnosti. Schrammel je zajel vso svojo »globoko« učenost gotovo le iz soc. demokratskih glasil, kajti resen človek bi ne mogel kvasiti takih bedarij. Tako je zahteval, naj se višji duhovščini odvzemo milijoni ter porazdele med revne slojeve prebivalstva. Zakaj pa ta prijatelj beračev in nemaničev ne vidi milijonov, katere imajo v sobah židje in mnogi židovski kristijani? Dalje je modri in dobrosrčni Schrammel vrgel vse v jeden koš: diurniste in idrijske delavce, finančne stražnike in delavce tobačnih tovarn. Mož niti ne ve, da delavci in delavke po tobačnih in raznih drugih zasebnih tovarnah še niso c. kr. služabniki. Tudi se je zaletaval v desnico, češ, da ona zavlačuje to vprašanje. In ravno Schrammel je bil tudi jeden tistih, ki je prav pošteno razgrajal in razsajal mej obstrukcijo ter pomagal ustavljati državno »bigo«.

Stvarneje je govoril dr. Pergelt, ki je sicer mahal po desnici in fin. ministru, a po pravici naglašal, da vlada po raznih blagajnah in predalih lahko dobi 3-5 milijona, kar zahtevajo boljše služabniške plače, in da vsled tega ni treba podražiti sladkor in pivo. Fin. minister je namreč izjavil, da se služabnikom zboljšajo plače le tedaj, ako državni zbor pritrdi vladnim načrtom glede zvišanja davkov od sladkorja, piva in žganja. Istina je, da država med smetmi najde 3-5 milijona, ako ima v blagajnicah preostankov 250 milijonov in 20 milijonov prebitka na leto pri gospodarstvu.

Zbornica je soglasno vsprejela predlog, da se vladna predloga izroči proračunskemu odseku, ki naj v osmih dneh poroča in predloži primerne nasvete. Schönerer se je zopet osmešil ter sam sebi krohotal, ker je pred glasovanjem zahteval, naj predsednik naznani število poslancev, ki utegnejo nasproti glasovati.

Druga točka dnevnega reda je bila vladna predloga glede posledobnega ustavnega odobrenja cesarskih naredeb, s katerimi je vlada začasno pobirala letos davke brez državnega proračuna. Proti sta govorila Dobernig in Angeli, ki sta oba z vlado jako nezadovoljna, ker grof Thun njima noče bratovščine piti.

Ob 2. uri je predsednik pretrgal dnevni red ter otvoril debato o nujnih predlogih glede državne podpore. Mej drugimi je poslanec Robič utemeljil nujnost predloga glede državne podpore po raznih uimah oškodovanim občinam v marioorskem, slovenjegraškem, celjskem in ljutomerskem okraju; nujnost je podpiral tudi poslanec Žičkar.

Poslanci dr. Krek, Einspieler in Povše so interpelovali pravosodnega ministra glede slovenskega uradovanja pri sodiščih v slovenskem delu Koroške, pojasnjujoč obširneje najnovejši dogodek pri sodišču v slovenskem Rožeku.

Sicer ni nič novega. Ako je res, kar pišejo listi, da hoče vlada predloge glede užitninskih davkov izločiti iz nagodbenih vprašanj, potem je to le znamenje, da grof Thun meče uteže iz svojega balona, da bi se vzdržal v visočini. Vlada se je namreč morala prepričati, da večine vendar le še nima v žepu, in zato hoče žlico za žlico grenkega zdravila večini vlivati za — vrat. No, židovski žurnalisti vse vedo in vse slišijo, tudi razgovore bronastih konj na parlamentni palači. Prihodnja seja jutri.

Shod stranke prava na Sušaku.

(Izv. poročilo.)

(Konec.)

Poslanec dr. Krek izjavi, da popolno pritrujuje besedam svojega predgovornika kanonika Kalan-a, da se moramo Slovenci združiti s Hrvati na temelji hrvatskega državnega prava. Potrebo tega skupnega dela dokazujejo vzlasti zadnji dogodki v državnem zboru na Dunaju. Zastopniki slovenski in hrvatski, vzlasti oni, kar jih pripada stranki prava, se trudijo, da bi izposlovali najnujnejših, za obstoj slovanskih narodov na jugu neobhodno potrebnih pravic, a njih trud je zaman in prepričanje vedno trdnije, da imajo za nas na Dunaju gluha ušesa. Ločeni smo preslabi, da bi nas upoštevali, zato treba, da se združimo in sicer na temelji velike ideje, katero zastopa stranka prava, stoječ na stališču hrvatskega drž. prava. — Mi se zavedamo, da je važen in usoden ta

LISTEK.

Makarjev sen.

V. G. Korolenko.

(Dalje.)

Začel je s tem, da ne želi iti k cerkovniku kot skopljenec. A on ne mara iti radi tega, ker je ta obsodba krivična, ne pa, kakor da bi se bal težkega dela. Ker je pa krivična, zato je tudi ne prizna in ne bode je slušal, niti noge ne privzdigne. Naj storé ž njim, kar hočejo! Naj ga dajo tudi hudiču v večno trpljenje. — Ne bode vozil izpravnika, ne in ne, ker je to krivično. Nikar naj ne mislijo, da bi mu bilo hudo, ako bi bil skopljenec; cerkovnik sicer res goni svoje konje, a jih zato tudi krmi z ovsem, njega pa so gonili in gonili vse življenje, a niti ovsa mu niso dali.

»Kdo te je gonil?« vprašal ga je srdito stari Tajon.

Da, njega so gonili vse življenje! Gonili so ga staroste, prisedniki in izpravniki radi davkov; gonili so ga popi radi desetine, gonila sta ga sila in glad; gonil ga je mraz, dež in suša, preganjala ga je premrzla zemlja in hudobni gozd! — — Živina gré dalje in gleda v zemljo, ne vedoč, kam jo ženejo — — — Kaj, ali je on ve-

del, kaj bere pop v cerkvi? Jeli on vedel, čemu in kam so mu odvedli njegovega sina, ko so ga vzeli v vojake, kje je umrl in kje leže zdaj njegove bedne kosti?

Pravijo, da sem izpil mnogo žganja v svojem življenju? Naposled je to res: srce njegovo je pozelelo žganja. — — —

»Koliko si že rekel steklenic?«

»Štiristo«, odgovoril je pop Ivan, potem ko je pogledal v knjigo.

»Dobro! Je pa bilo to žganje? Tri četrt ga je bilo same vode in le jeden del je bilo žganja, a še tu je bilo precej tobačjega soka vmes. Tristo steklenic je torej treba precej izbrisati.«

»Govori li resnico?« vprašal je stari Tajon popa Ivana, videti mu je bilo, da se še srđi.

»Golo resnico«, je hitro odgovoril pop, Makar pa je nadaljeval — — —

Tritisoč debel je torej pristavil? Naj bo! Naj jih je tudi samo šestnajsttisoč posekal, ali je to malo? Razun tega jih je dva tisoč takrat posekal, ko mu je ležala prva žena bolna — — —

Tako težko mu je bilo pri srcu, tako rad bi sedel pri svoji bolni ženi, pa je moral v gozd. — — — In v gozdu je plakal in plakal, solze so mu kar mrznile na trepalnicah, od tolikega gorja ga je zeblo uprav do srca. — — — A on je sekal!

Starka mu je umrla. Zagrebsti bi jo moral, a ni imel denarja. In šel je h kupcu, da bi mu sekal drva in si s tem prislužil za starkino krsto. — — — Kupec pa je videl, da ga tare sila, in mu dal samo po deset kopejk. — — — Starka je ležala v nezakurjeni mrzli izbi, on pa je sekal in plakal. Zdi se mu, da se mu morajo ta drva petkrat, desetkrat zaračuniti.

Staremu Tajonu so se prikazale solze v očeh in Makar je opazil, da se je tehtnica zazibala, le-sena stran se je dvignila, zlata pa ponižala.

In Makar je nadaljeval: Vse imajo zapisano v knjigi. — — — Naj le poiščejo: kdaj ga je kak človek ljubil, kdaj se je radostil in veselil? Kje so njegovi otroci? Ako so mu umirali, bilo mu je hudo in težko, ako so pa odrasli, zapustili so ga, da bi se sami bojevali z nemilo usodo. In on se je postaral s svojo drugo starko, videl je, kako so ga ostavljale moči in se bližala nesrečna starost. Zapuščena, popolnoma osamljena sta životarila, kakor dve osiroteli jelki v stepi, kateri bi-jejo od vseh strani strahoviti viharji.

»Ali je vse to res?« vprašal je zopet stari Tajon.

In pop je hitro odgovoril:

»Res, res!«

In tehtnica se je pomajala. — — — A stari Tajon se je zamislil.

(Konec sledi.)

korak, katerega storimo Slovenci izjavljajoč, da i mi pristajamo na idejo hrvatskega državn. prava. Vendar pa uprav zato izjavljamo, da izjave, katere ste čuli od naše strani, niso fraze, marveč da se hočemo zato, kar smo tukaj izjavili, tudi truditi mej svojimi rojaki, da ta ideja prešine celokupen narod slovenski, tembolj ker ima ta ideja tudi za nas Slovence trdno zgodovinsko podlago. Posebej izjavljam kot zastopnik delavskih stanov, da sem na shodih zastopal letos že opetovano to idejo in da so jo moji volilci glasno odobraval. Prepričan sem sicer, da bo treba v ta namen mnogo delati, mnogo trpeti, a zagotavljam vas, da vsekakor, pridi kar rado, ostanemo zvesti svojim izjavam, katere ste danes od nas slišali. — Glasno ploskanje, šumno odobravanje je sledilo tem besedam. Zborovalci so kar obsuli govornika ter mu čestitali.

Za dr. Krekom je govoril saborski zastopnik dr. pl. Bresztyensky, ki je predsednik klubu opozicije v hrvatskem saboru, a ne pripada nobenemu klubu opozicije, stoječ nad strankama in iskajoč mej obema onega, kar ju druž. Prava slast je poslušati tacega govornika, kakor je dr. Bresztyensky. V krasni obliki je razvijal svoje nazore o sedanjem političnem položaju ter bodril zborovalce, naj imajo vsikdar pred očmi skupno dobro hrvatskega naroda, naj opuste vse, kar jih je v preteklosti razdvajalo, ter naj skrbje, da si s složnim delom zagotovijo boljšo bodočnost.

Govorilo je še več govornikov; konečno se je vsprejel predlog, da skupščina odobri delovanje stranke prava in da potrdi skupno delovanje združene opozicije v hrvatskem saboru.

Pri banketu so se čuli razni navdušeni govori. Predsednik baron Rukavina je napil cesarju kot hrvatskemu kralju, potem je nazdravil navzočim Slovincem. Dr. Konrad Janežič je v ime isterskih Slovencev izjavil, da že davno stoje na temelju hrvatskega državnega prava in da jih veseli, ker so danes temu pritrčili tudi Slovenci s Kranjskega.

Dr. Brejc se je najpreje zahvalil v ime došlih kranjskih Slovencev na sijajnem vsprejemu, ki ga jim je stranka prava priredila, in pa na laskavi napitnici gospoda predsednika. Potem pa je nadaljeval rekoč, da se mu zdi potrebno, da besedam, ki sta jih na skupščini govorila gg. Kalan in Krek, pristavi nekaj opomenj, da se že koj a priori ognemo kakemu nesporazumljenju. Znano Vam je, je dejal govornik, da novejša politika naše državnoborske delegacije bazira na temelju desničarskega adresnega načrta, ki je federalistično-avtonomističen, in ni pričakovati, da s to politično smerjo v bližnji bodočnosti sprejemo. Radi tega pa še ne smete misliti, da so izjave, ki ste jih popreje slišali iz ust mojih dveh č. tovarišev, samo izjave, samo fraze, lepe besede brez dejanske podlage, temveč bodite uverjeni, da je naša sedanja politika tudi oziroma na veliki skupni naš politični cilj docela aktualna, da nas sama mora dovesti direktno do tega cilja.

Adresni načrt zahteva oživotvorjenje oziroma razširjenje avtonomije deželâ, Rusini in Slovenci pa zahtevamo vključitvijo narodov in nikdar ne smemo in ne bomo privolili v to, da se revizija ustave izvrši v smislu avtonomije deželâ, ker bi bila to naša politična in narodna smrt. Adresnemu načrtu večine pritrčili smo samo radi tega, ker ne verjamemo, da se bo dejanski izvršil, in pa radi tega, ker vidimo v njem prvi naskok na stari naš, Slovanom sovražni, birokratični centralistični sistem. Ideja razdruženja tega sistema je tisto, kar nas za adresni načrt vnema. Zato soglašamo s politiko naših poslancev, v kolikor se ta opira na adresni načrt. Ta naša akcija torej ne nasprotuje našim konečnim težnjam, je marveč politiki stranke prava paralelna akcija; obe vodite do istega končnega prakt. cilja. Naša pol. akcija je samo provizorij, cilj ostane nam isti, dasi so pota različna, ki nas vodijo k združenju slov. sil na avstrijskem jugu, k političnemu združenju Slovencev in Hrvatov. — Dotlej pa gojite naprej sveto državno-pravno idejo, ki ima svojo historično sankcijo. Vrgli ste med narod iskro samozvesti, širite ta ogenj narodnega navdušenja med njim, dokler ne bukne

na dan, kakor mogočen plamen, ki bode porušil in razdrl tisto lažljivo državno-pravno švindel-palačo, ki so jo svoj čas v Budimpešti zgradili za Vas, toda preko Vas. Bodočnost je Vaša, kakor je bila Vaša preteklost. V to pomozi Bog in združeno Vaše in naše delo!

Burno odobravanje je sledilo tem besedam, pričujočim Slovincem so se od vseh strani prirejale najteplejše ovacije.

Posl. Spinčič je izrazil svoje veselje na tem, da je stranka prava pokazala na skupščini toli lepo solidarnost, obsodil one kot izdajice, ki delajo razpor v stranki, ter da so zastopniki najmočnejše stranke v bratski deželi Kranjski danes pristali na temelj hrvatskega državnega prava. Ta dan se je povečala naša kraljevina hrvatska in tej veliki Hrvatski on nazdravi. — Nato so zborovalci zapeli »Liepa naša domovina« in »Naprej zastava Slave.«

Kmalu je potekel čas, da se je bilo treba razstati. Kakor je bil iskren vsprejem Slovencev, tako pristrčno in prijateljsko je bilo slovo. Ločili smo se z besedami: Na svidenje v Zagrebu! Na svidenje v Ljubljani!

Prazne besede.

Iz Zagreba, 4. oktobra.

Že dolgo časa ni bilo v ogersko-hrvatskem saboru toliko razprav o hrvatskih zadevah, kakor letos. V proračunskem odseku oglasi se vsak čas poznati hrvatski poslanec Gjurmkić ter govori zdaj o političnih, zdaj zopet o gmotnih položajih na Hrvatskem. Kakšne so njegove izjave glede političnih odnošajev, poznato je čitateljem »Slovenca«, a koliko so vredne za prave Hrvate, vidi se iz opozicijskega časopisa, ki je njegov prestopnik v tem pogledu popolnoma obsodilo, kar tudi drugače ni bilo mogoče, ker ta poslanec odobruje današnjo mažarsko politiko na Hrvatskem. In taisti poslanec, ki se popolnoma ujema z nazori mažarskih politikov nasproti Hrvatski in je z vsemi današnjimi političnimi uredbami zadovoljen, se usoja Mažarom svetovati, naj bi se bolje ozirali na Hrvatsko glede gmotnih zadev. Tako želi ta famozni zastopnik hrvatskih (?) interesov, da Mažari malo manje negujejo Reko ter od milijonov, namenjenih za Reko, žrtvujejo vsaj manjši del za Bakar in Cerkevnic, češ da tudi ti kraji potrebujejo podpore. Tedaj samo Bakar in Cerkevnic? A Senj, Novi, Kraljevica in druga manjša mesta ne bi smela biti deležna teh podpor? Temu hrvatskemu poslancu (!) mora biti hrvatsko Primorje pač slabo poznato, če misli, da ni vse Primorje potrebno, da vlada poskrbi zanj, kakor to zahteva pravica in zdravi nazori državnega gospodarstva. V celem Primorju bi morala nastopiti čisto drugačna uprava, nego je bila dosedanja. Ne samo Reka, nego vsa mesta, vse prebivalstvo bi moralo biti jednako deležno državne podpore radi splošnih državnih koristij.

Mi vsi dobro vemo, zakaj Mažari toliko na Reko trošijo, a druge kraje zanemarjajo. Oni hočejo imeti mažarsko Reko, a vsega Primorja ne morejo kupiti za mažarsko državno idejo. In poslanec Gjurmkić je moral braniti hrvatske interese celega Primorja, tudi Reke, ker je hrvatska, kakor vsa ostala mesta ob iztočni obali Jadranskega morja. On je moral zahtevati v svojem govoru čisto drugo gospodarstveno politiko v hrvatskem Primorju, nego je bila dosedanja — namreč pravično in nepristransko, radi katere propada najlepša obala na Jadranskem morju. Ob enem odobravati mažarsko politiko, potem pa zahtevati, da se nekaj stori za Hrvate, je velik nezmisel, ker Mažari baš hočejo, da hrvatsko Primorje propada, ker ga mislijo na ta način dobiti lažje v svojo pest, kakor so dobili zopet Reko s tem, da so jo toliko negovali. Taka je mažarska politika na Hrvatskem, kjer v gmotnem pogledu store samo ono, kar je tudi njim na korist; vse drugo pa navlašč zapuščajo iz poznatega razloga.

Ravno tako prazne so bile besede omenjenega poslanca glede urejevanja hrvatskih rek in radi kopanja prekopov. Mažari si bodo uredili najpreje svoje reke in šele potem pride red na hrvatske; le tam, kjer zahtevajo njihove koristi, trošijo iz državnega proračuna že zdaj za urejevanje. Tako urejujejo levi breg Drave ob Ogorskem, dočim desni hrvatski zapuščajo, če tudi je Drava državna reka. Tako bi bilo neobhodno po-

trebno urediti Savo nad in pod Zagrebom; toda za to Mažari ne dajo denarja, naj si Hrvati pomorejo sami, če hočejo, da jim Sava Zagreba ne odnese. Za paroplovstvo po Savi pa prav malo marajo, ker je skoro ves promet prešel na železnice, odkar vozijo neposredno od Zemuna v Zagreb in na Reko. Zato je tudi Sisek, ki je bilo nekdanje cvetoče trgovsko mesto, popolnoma propadel, ker se po Savi od njega pripelja dandanes prav malo robe. Vozilo bi se pa pri vsem tem vender le še lahko precej blaga po Savi, ko bi bila urejena, toda na to se ne misli, ker je ta reka slučajno na Hrvatskem. Posl. Gjurmkić sam dobro vé, da Mažari ne bodo za urejenje hrvatskih rek niti novčiča več potrošili, če tudi on govori še tako prepričevalno, kar pa sicer ni bilo; govoril pa je, da se ne reče, da ni nobeden o tem besedice zinil.

Seveda je omenil posl. Gjurmkić tudi železnice, posebno one skoz bivšo gornjo Krajino, pa doli v Dalmacijo. Toda, kaj vse to pomaga, če pa Mažarov ni volja zidati železnice tako, kakor to zahtevajo koristi Hrvatske, nego tako, kakor je njim prav. O tej železnici smo nedavno obsirneje pisali. Mislilo se je, da se bode morda vender začela kmalu zidati. Pravijo, da so v Budimpešti za to, toda v Zagrebu se neki upirajo. In zakaj? Zato, ker hočejo Mažari, da se upotrebi za zidanje denar iz krajiških zaklad, a ban hrvatski tega ne dá. V tem pogledu ravna ban hrvatski popolnoma prav, da brani krajiški zaklad; Mažari so ga že tako preveč potrošili, a vrhu tega še železnice zidane s tem denarjem prisvojili sebi. Tukaj naj bi bil storil Gjurmkić svojo dolžnost ter opozoril Mažare, da naj zidajo to prepotrebno železnico z državnimi denarji, kakor so to delali doma na Ogorskem, ko so zidali železnice z državnimi sredstvi in jih še zidajo. Saj tudi Hrvatska plača lepe dohodke vsako leto za zajedniške potrebe, pa bi bil že skrajni čas, da stori Ogorska nekaj za Hrvatsko, kar jej je dolžna storiti tudi po državno-pravni nagodbi.

V tem smislu je moral govoriti branitelj (!) hrvatskih interesov v najnovejšem času, ne pa v onem duhu in obliki, kakor je to želel dotični minister, ki ni smatral vse te prigovore pos. Gj. toliko vredne, da bi mu bil kaj odgovoril. Vsaj v ogerskih časopisih nismo brali nobenega odgovora na Gjurmkićeve govore. Potemtakem je bilo vse to improvizirano besedičenje le za parado, ne pa resnobno, kar bi ta važna stvar sama od sebe zahtevala. Govorilo se je, da se je nekaj slišalo in pisalo, koristi pa Hrvatska od tega ne bode imela nobene.

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. oktobra.

Nagodbent odsek je sinoči ob sedmi uri pričel svoje velepomembno delo. Prve seje tega odseka so se udeležili ministri grof Thun, dr. Kaizl, baron Kast ter baron Dipauli in 44 članov odseka. Načelnik vitez Bilinski je naznanil, da namerava o vseh nagodbenih predlogah otvoriti splošno razpravo ob enem, potem se vrši volitev potrebnih pododsekov, ki naj bi zborovali tajno, le ostali odsekovi člani smejo prisostvovati sejam. Ti odseki naj bi izvršili svoja poročila, o katerih se v plenumu odseka takoj prične na drobna razprava. O teh predsednikovih nasvetih se je vnela dolgotrajna razprava, v kateri je bilo stavljenih več predlogov. Poslanec Lorber je predlagal: Nagodbent odsek naj še le tedaj prične svojo razpravo, kadar dovrši svoja dela ogerska kvotna deputacija. Poslanec Steinwender je nasvetoval sledeče: Splošna razprava naj se vrši o vsaki skupini vladnih predlog posebej, in sicer: carinska in trgovinska zveza, konsumni davki, bančno in valutno vprašanje. Poslanec Verkauf je dejal: Otvori naj se splošna razprava najpreje o jedni skupini predlog, ki naj se na to izroče pododseku, potem o drugi in tretji skupini. Konečno je predlagal še poslanec Stürgh, naj se otvori glavna razprava o treh oddelkih z enim samim glasovanjem o tem, ali je preiti v na drobno razpravo ali ne. — Vse te predloge je večina odklonila, vsprejet pa je bil s 25 proti 19 glasovom predlog načelnikov, ki dobesedno slove: Takoj se prične glavna razprava o vseh vladnih predlogah skupno. Ob enem se izjavlja, da se o poročilih dotičnih pododsekov ne odvarja več

glavna razprava, marveč se takoj preide v na-
drobno debato. — Za prvi del predloga so glasova-
vali vsi člani. Nadaljni predlog klubovega načel-
nika, naj se volijo pododseki za carinsko in trgo-
vinsko zvezo, za bančno in valutno vprašanje in
užitinski davek vsak s 13 člani, ter naj bo pri-
stop k sejam teh pododsekov dovoljen le članom
odseka, še ni bil definitivno odobren. Nadalje je
naznanil načelnik, da bo imel nagodbeni odsek
vsak dan dnevne ali večerne seje, kakor bo zbo-
rovala poslanska zbornica. Ministerski predsednik
grof Thun je potem odgovoril na neko vprašanje
poslanca Grossa glede najnovejših izjav ogerskega
ministerskega predsednika o nagodbi, posebno,
kaj se ukrene v slučaju, da se nagodba ne do-
žene parlamentarnim potom in ali je res, da sta
se vladi zavezali, da bodeta delali na to, da se
sprejmo nespremenjene predloge. Na prvo vpra-
šanje je minister odgovoril bolj nejasno, drugemu
pa je pritrdil ter dostavil, da je to popolno pra-
vilno. Končal pa je minister, da ga veseli, da mu
ni treba pojasnovati, kake korake bi bila vlada
storila, ko bi parlament ne bil prišel z resnim
delom. Seja je bila na to zaključena in se vrši
prihodnja danes zvečer.

Nabava provijanta za puljsko skladišče. Nepopisno presenečenje in ogorčenost je
vzbudil te dni posebno pri zastopnikih kmečkih
interesov tajni ukaz zapovednika naše vojne mor-
narice, podadmirala Spauna, kakor ga je objavila
»Ostd. Rundschau«. Vsebina tega tajnega ukaza,
ki se je doposlal skoro jednak tvrdki Eisler & drug.
ter vojaškemu pristanskemu zapovedništvu v
Pulju, je na kratko naslednja. Tvrdki, ki je po
pogodbi zavezana preskrbovati vojaško skladišče
v Pulju, se zabičava, naj kolikor le možno naro-
čava vse potrebno blago iz Ogerske ter naj vsako
leto pravočasno predloži izkaz o dotičnih pred-
metih z natančnim oznamenilom kraja in odda-
jalca, zapovedništvu skladišča pa se naroča, naj
pazi nato, da bodo viktualije res kar največ pri-
hajale iz Ogerske, oziroma, da bo tvrdka Eisler
in drug. res izpolnila to nalogo. Kaka krivica se
se je s tem zgodila tostranski državni polovici,
oziroma njenim obrtnikom in poljedelcem, nam
pač ni treba omeniti, ker je dovolj očevidna. Že
doslej so imeli velikansko prednost ogerski odda-
jalci, pred vsem židovski prekupovalci, ki se skoro
nič niso ozirali na našega kmeta, odslej bo pa v
tem oziru še mnogo slabše. Tukaj imajo zastop-
niki kmečkega ljudstva v Avstriji sveto dolžnost,
da z vso resnostjo nastopijo proti temu koraku
mornariške uprave in obvarujejo našega kmeta pred
še večjo škodo. Pričakujemo posebno od naših
poslancev, da bodo v tem oziru pravočasno storili
svojo dolžnost.

Delavska stavka v Parizu bo najbrže
kmalu končana, in sicer ne na korist delavcev.
Zapeljani delavci morali so se konečno udati in
precejšnji del je že prošle dni vsprejel delo. Kar
je posebno značilno, je to, da niti vlada ni hotela
posredovati mej delavci in delodajalci. Glede de-
lavcev na razstavišču je trgovinski minister, kot
smo že omenili, naravnost izjavil, da mu je pač
vsejedno, kedaj se stavka konča, ker so dela že
toliko vspela, da se ni bati nobenih nepravil. De-
putaciji železniških uslužbencev pa je odgovoril
minister za javna dela, da on nima pravice ofici-
jelno posredovati pri raznih železniških družbah.
Tako je odrekla francoska vlada a priori vsako
pomoč. O namenu te velike stavke vladajo razna
mnjenja. Nekateri trdijo, da so voditelji stavke
inozemski hujskači, ki bi radi videli, da bi bila
vsled tega onemogočena napovedana svetovna
razstava, in da so ti podpirali delavce s potreb-
nim denarjem. Vsekako so igrali tudi pri tej
stavki za kulisami glavno vlogo židovski špeku-
lantje. Gotovo pa je, da je velika večina delavcev
ostavila delo radi preslabih plač in si s tem me-
nila zboljšati stanje. Toda, kakor skoro v vseh
takih slučajih, so bili tudi sedaj osleparjeni le
delavci.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 14. oktobra.

(Slovensko odposlanstvo na Dunaju.) Spome-
nico vseslovenskega advokatskega in notarskega
shoda so danes izročili pravosodnemu ministru
odposlanci gg. dr. Mosche, dr. Krisper in dr. Ma-
jaron. Spomenico za vseučilišče v Ljubljani pa
gg. dr. Majaron, dr. Krek in dr. Ferjančič.

(Na kranjski gimnaziji) bo 24. t. m. blago-
slovlj presvetli knez in škof ondoto kapelo.

(Osebnosti.) Dr. Fr. Jankovič, bivši
sekundarij na ljubljanski bolnici, se naseli kot
zdravnik v Konjicah, ko dovrši večmesečno vo-
jaško službo. Bolniki v ljubljanski bolnici se hval-
ležno spominjajo tega prijaznega jim in spretnega
zdravnika. — O. Bernard Vovk se je preselil iz
Nazareta v Brežice; o. Feliks Podbregar iz
Nazareta v Pazin. — G. Kašpar Kačičnik pride
kot provizor v Št. Ožbalt v dravski dolini. —
Umrli je včeraj knjigovez in hišni posestnik Josip
Gerber.

(Šola za zbornu petje) gojencem starim 16 in
več let osnuje letos »Glasbena Matica«. G. Matej
Hubad, ki je z velikim uspehom vodil dve leti
tečaje za zbornu petje na dunaj. konservatoriju,
je porok, da bo taka začetna šola, urejena
po njegovi metodi, tudi pri nas dobro uspevala.
Namen »Glasbene Matice« je vzgojiti za svoj
lastni in za druge zборе izurjenih pevcev. Zgla-
šuje se v nedeljo, 16. t. m. v društveni pi-
sarni ali pa pismeno. Plača se članarina (2 gld.
na leto) in 1 gld. učnine na mesec.

(Imenovana) sta gospod Artur Folakovski
veterinarskim koncipistom pri deželni vladi in
mestni tržni komisar g. Hugon Turk okrajnim
živozdravnikom.

(Repertoar slovenskega gledališča.) Danes zvečer
se bo drugič pela V. Parme »Stara pesem«, pred
to pa »Ksenija« — V torek 18. t. m. se pred-
stavlja »Martin Smola ali kinematograf«.

(Tamburaški klub »Zvezda«) priredi v ne-
deljo, dne 16. oktobra t. l., ob 1/4. uri popoldne
v »Narodnem domu« promenadni koncert.
Vstopnina 10 kr.

(V Zabreznici) je umrl 8. oktobra t. l. Jurij
Dolžan v 97. letu svoje starosti, oče pokojnega
župnika Dolžana na Trsteniku. Ker je bil še zad-
nja leta zdrav in čvrst, upal je gospod župnik,
da doživi starček 100 let, in ta dogodek bi bil
rad slovesno obhajal s svojimi prijatelji na domu.
Sedaj sta združena sin in oče v večnosti. Znan-
cem in prijateljem oba priporočamo v molitev.

(S Sore.) Od 1.—9. oktobra so obhajali na
Sori misijonarji gg. Nežmah, Klančnik in Pediček
ob veliki udeležbi ponovljenje misijona. V dolž-
nost si štejem, zahvaliti se jim v svojem in imenu
župljanov za ves trud in izvanredno požrtvoval-
nost. Zahvalo moram nadalje tudi izreči gospodu
prelatu dr. Kulavicu, ki je s svojo navzočnostjo
povzdignil sklepno pobožnost, kakor tudi gg. žup-
nikoma Karlinu, Brencetu in P. Celestinu za po-
moč v spovednici. — Na Sori, 13. oktobra 1898.

Franc Hiersche,
župnik.

(Umrli) je danes zjutraj v Kranju znani hišni
posestnik gospod Tomo Pavšler st. v 76. letu.
Pokojnik je bil obče znan in spoštovan v Kranju
in okolici, mnogo let je bil občinski svetnik
kranjski in svetovalec trgovske zbornice.

(Preširnov spomenik) Pri nas je tako! Slo-
venci smo sangviničen narod. Vsake nove ideje
poprimemo se z vsem ognjem navdušenega srca,
a čez noč, ko prespimo tisto navdušenje, loti se
naših src neka apatičnost in brezbržnost, ki je
svojina jedino-le našega naroda. In kakor se kaže
ta hladnost v mnogih slučajih, javlja se posebno
sedaj na jasn način, ko se gre za nabiranje za
Preširnov spomenik. Navdušenje za nabiranje ra-
dovoljnih prispevkov je hipoma prenehalo, kakor
da je izginilo to važno podjetje kar čez noč z
dnevnega reda. Vzdravimo se torej iz brezdelnega
mrtvila in začnimo po tolicih brezbržnih dneh s
podvojeno silo z nabiranjem za spomenik našemu
Orfeju, ki je toliko ljubil Slovenstvo, da so mu
»solze iz domovinske ljubezni lile« in ki je nosil
v dneh našega narodnega spanja v srcu plame-
nečo željo, »da zbudil bi Slovenščino celo«! Na
delo tedaj!

(Iz celovške škofije.) Družba vednega
češčenja p. Rešnj. Telesa je imela v
minulem družbenem letu 54 podružnic, ki večinoma
prav dobro delujejo. Po združenih močeh je bilo
družbenemu odboru mogoče, ugodno rešiti vse
prošnje. 30 cerkv se je obdarovalo brezplačno,
7 za zmerno odškodnino. Razdelilo se je več ol-
tarnih prtov, blazin, alb, koretelnov, korporalij in
druge prtenine, več obramnih veljev, oblačil za
cerkvenike in strežnike, 18 mašnih plaščev z vsem
potrebnim in 5 pluvijaljev. Leta 1897 so udje in

dobrotniki donesli 1129 gld. 66 kr. Odškodnine
za napravljena oblačila je družba sprejela 1638
gld., torej 2767 gld. 66 kr. Stroškov je bilo
2435 gld. 67 kr. Ostalo je 331 gld. 99 kr., ka-
teri znesek je dobro došel za letošnje razstavo
cerkvenih oblačil, ki so bila vredna malone
2000 gld. — Družba sv. Bonifacija za
krško škofijo, ustanovljena od mil. g. knezoškofa
Jožefa z namenom: revnim cerkvam v krajih,
kjer stanujejo zraven protestantov, pomagati pri
zidanju, popravljanju ali v drugih zadevah, raste
od leta do leta, kakor kaže letno poročilo: Do-
hodkov je bilo 1498 gld. 96 kr., stroškov 377 gl.
Premoženja ima družba 2042 gld. 53 kr., udov
po 60 farah vkup 1186. — Misijon so imeli na
Koprivni. Vodila sta ga dva č. Lazarista iz Št. Jo-
žefa pri Celju. — Na sv. Višarjah je bilo za
časa letošnjega romanja 18.600 obhajancev, ne-
koliko manj, kakor lansko leto. — V stalni pokoj
sta stopila č. župnika K. Baumgartner v Sto-
pičah in Val. Legat na Jezerskem. — Župnijo
Št. Štefan ob Zilji je dobil č. g. Lovro Sever,
župnik v Blačah; župnijo Šmarten v Preblju č. g.
J. Kuneš, kaplan v Št. Urbanu. — Premeščeni
so č. gg. kaplani: Jož. Messner, iz Volsberga
za provizorja v Škofiče; Val. Marklet iz Berga
v Trg, R. Pitterle iz Trga v Volsberg. — Novo-
izvoljenega opata v Št. Pavlu preč. g. o. Gregorija
Ehrlicha je mil. g. knezoškof slovesno posvetil
v nedeljo dne 9. t. m.

(Iz Celovca) dne 12. oktobra. Tukajšnje c. kr.
gimnazijo so zaradi osepnic, ki so se prikazale
najprej v dijaškem semenišču »Marianum«, zaprli
do 2. novembra. Število bolehnih dijakov ni ve-
liko. — Pod vlak se je vrgel blizu Grabštanja ro-
kodelski učenec A. Osterman iz Celovca. — Ama-
terski fotografije napravijo koncem tega meseca v
Celovcu razstavo fotografij.

Gospodarska organizacija.

Hranilnica in posojilnica v St. Vidu pri Zatičini
imela je v mesecu septembru:

sprejemkov	gld. 5101.05
in izdatkov	» 5090.17
tedaj denarnega prometa	gld. 10191.22

Hranilnih vlog se je v tem mesecu vložilo
gld. 104.—, vzdignilo pa gld. 4240.— in je stanje
konec meseca septembra gld. 48.449.—.

Posojil se je dalo gld. 650.—, vrnilo pa se je
gld. 500.— in je stanje gld. 29.027.—.

Naloženega denarja ima posojilnica 20.556 gld
31 kr.

Članov ima posojilnica 239.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 14. oktobra. Odposlanstvo slo-
venskih advokatov dr. Mosche, dr. Kri-
sper in dr. Majaron je danes vsprejel
grof Thun. Odposlanci so mu izročili spo-
menico, ki označuje stališče glede
izključenja slovenskega jezika pri
nadsodišču v Gradcu ter prosi odpo-
moči. Thun je dejal, da ne pritrdi postop-
panju graškega nadsodišča v tem oziru, da
pa treba čakati, kaj na pritožbo poreče naj-
višji sodni dvor. Nadalje so odposlanci po-
jasnovali potrebo nadsodišča v Ljub-
ljani za slovensko Štajersko, Koroško in
Kranjsko ne le zato, da se izvede jezikovna
ravnopravnost in da se uspešno rabi novi
civilno-procesni red, marveč tudi iz gospo-
darskih razlogov. — Pojasnovali so tudi po-
trebo vseučilišča v Ljubljani, ki bi skrbelo
za naraščaj domače inteligencije, katero v
vseh strokah na jugu zelo potrebujemo. Mi-
nister Thun ni za ustanovitev vseučilišča in
nadsodišča v Ljubljani, vendar si je dal
stvari pojasniti in je obljubil, da se bo v tej
zadevi natančneje poučil.

Dunaj, 14. oktobra. Odposlanci shoda
slovenskih advokatov in notarjev dr. Srnec,
dr. Gregorin in dr. Plantan so bili
danes pri ministru Thunu pri pravosodnem,
finančnem in trgovskem ministru ter pred-
ložili spomenico glede enakopravnosti slo-
venskega in hrvatskega jezika v Istri pri
uradih.

Dunaj, 14. oktobra. Poslanec dr. Maja-
ron je danes izročil državnim poslancem
obširno poročilo odseka za vseučilišče v

Ljubljani in prošnjo omenjenega odseka za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani.

Dunaj, 14. oktobra. Včeraj so se posvetovali klubi desnice o tem, kako stališče da naj zastopajo glede nagodbenih predlog. Listi poročajo, da je grof Thun izjavil, da nekatere zahteve Jugoslovancov predaleč segajo ter da jih mora vlada odkloniti; vsled tega da so si Jugoslovanci glede nagodbe pridržali proste roke. Tudi Čehi zahtevajo od vlade, da jim preje zagotovi vresničenje njih zahtev, predno da se odločijo glasovati za nagodbo.

Dunaj, 14. oktobra. Ministerski predsednik grof Thun je odgovoril na interpelacijo, kako stališče zavzema naše zunanje ministerstvo napram znanemu mirovnemu predlogu ruskega carja Nikolaja. Rekel je: Odgovoriti mi je na to interpelacijo, da je naš zunanji urad, ki je simpatično pozdravil to velikodušno, eminentno humanitarno idejo, že obvestil vlado v Petrogradu, ter da avstro-ogerski vladi niti na um ni prišlo, da bi temu načrtu provzročala kakršne koli ovire, marveč voljna jo je podpirati po možnosti. (Dobro-klici.) Ni mi treba posebej naglašati, da vlada mej zunanjim uradom in menoj popolno sporazumljenje v tem oziru. Sicer pa je ruska vlada, kakor so že razni dnevniki sporočili, prejela od vseh vlad zelo simpatične odgovore in, akoravno ne smem prezreti težkoč, ki bodo skušale ovirati uresničenje te velike ideje, sklepam vendar svoje pojasnilo z iskreno željo k najboljšemu uspehu. (Odobrovanje.)

Dunaj, 14. oktobra. Danes je vsprejel cesar grofa Thuna v avdijenci.

Dunaj, 14. oktobra. V proračunski odsek so od zveze izvoljeni Barwinski, Vuković, Krek, Gregorčič.

Dunaj, 14. oktobra. Proračunski odsek je izvolil za načelnika posl. Začeka, njegova namestnika sta posl. Pientak in Schwegel, zapisnikarja sta poleg drugih tudi posl. dr. Gregorčič in dr. Krek. — Glede vladne predloge o zboljšanju plač državnim služabnikom je bil za poročevalca izbran posl. Pientak.

Dunaj, 14. oktobra. Klub katoliško-ljudske stranke je na predlog dr. Ebenhocha izvolil soglasno posl. dr. Kathreina za klubovega načelnika. Ta se je zahvalil za izvolitev ter dejal, da je prepričan, da bo klub tudi pod njegovim vodstvom vedno vedel prav vrejevati dolžnosti nasproti državi in deželam.

Benetke, 14. oktobra. Včeraj dopoldne sta došla sem nemški cesar in cesarica, katera sta pričakovala kralj Umberto in kraljica Margareta v spremstvu ministrov Pellouxa in Canevaro. Ob 2. uri se je vršil obed. Pozneje se je cesar Viljem dalje časa razgovarjal z italijanskima ministroma, kralj Umberto pa je konfiriral z Bülovom. Ob polu 4. uri se je nemška cesarska dvojica na parniku „Hohenzollern“ odpeljala iz Benetk. Mesto je vse v zastavah. Neštevilna množica je prirejela vladarjema ovacije.

Belgrad, 14. oktobra. Srbska vlada se je pritrjevalno odzvala povabilu Italije na konferenco glede korakov proti anarhistom.

Pariz, 14. oktobra. „Temps“ poroča: Odbor železničarskih zastopnikov je z 12 proti najmanjšim glasovom sklenil splošno stavko, akoravno se je večina zastopnikov pokrajinskih društev izjavila proti temu. Pričetek stavke se članom sindikata naznani pisnim potom.

Dunaj, 14. oktobra. Grof Thun je ravnokar pričel odgovarjati na interpelacijo radi zadnjih nemirov v Trstu in Poreču.

UMIRANJA:

13. oktobra. Jera Tomšič, posestnica, 72 let, Gledališke ulice 5, omehčanje možgan.

V bolnišnicah:

11. oktobra. Neža Matko, gostija, 58 let, carcinoma intest. — Andrej Janežič, dninar, 49 let, naduha.

12. oktobra. Alojzij Gliha, gostjač, 51 let, jetika.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebe	Padavina v 24. urah
13. 9. zvečer	731,4	8,6	sl. jzab.	jasno	
14. 7. jutraj	733,1	6,3	sr. svzh.	dež	0,0
2. popol.	733,7	8,7	sl. svzh.	"	

Srednja večerajšnja temperatura 10,2°, za 0,7° pod normalom.

Kdor
hoče piti **dober konjak**
kupi naj
Cognac St. Julien
pri tvrdki 713 3-2
Kham & Murnik.

Stanarinske knjižice
za stranke
z uradno potrjenimi
določbami hišnega
reda v slovenskem in
nemškem jeziku, z
razporedbo za vplačevanje stanarine, vodovode in mestne
doklade, dobé se komad po 15 kr., 10
komadov vkup 1 gld. v
Katoli. tiskarni
v Ljubljani.

Koverti s firmo
vizitnice in
trgovske račune
priporoča
Katoli. tiskarna
v Ljubljani.

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, Dvorni trg št. 3

sprejema in izplačuje hranilne vloge vsak dan, obresti 4½% polumesečno ali 4% od dneva vložitve do dneva vzdige.

V tekočem računu (Giro-konto) se računajo obresti od dneva vložitve do dneva vzdige za zdaj po 3½%.

Rentni davek plača društvo samo.

Posojila in kredit v vsaki obliki, obresti so po 5½% in po 5%, brez vsakih stroškov ali prispevkov.

Poštno-hranilnične položnice in pojasnila brezplačno v pisarni ali po pošti.

Člani se sprejemajo iz naših pokrajin, potrebno je le z izjavo pristopa naznaniti, koliko glavnih deležev po 100 gld. se želi. 723 3-2

Uradne ure od 9.—12. dopoldne in od 3.—5. ure popoldne.

Dunajska borza.

Dne 14. oktobra.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 20 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 » 85 »
Avstrijska zlata renta 4%	120 » 30 »
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron	101 » 45 »
Ogerska zlata rent 4%	119 » 75 »
Ogerska krona rent 4%, 200 »	97 » 85 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	900 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	352 » 60 »
London vista	120 » 35 »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 » 90 »
20 mark	11 » 77 »
20 frankov (napoleonor)	9 » 53 »
Italijanski bankovci	43 » 85 »
C. kr. cekini	5 » 67 »

Dne 13. oktobra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	165 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	158 » 50 »
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195 » 50 »
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 » 30 »
Tisine srečke 4%, 100 gld.	138 » 20 »
Dunavske vravnave srečke 5%	131 » — »
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	108 » — »
Posojilo goriškega mesta	112 » — »
4% kranjsko deželno posojilo	98 » 50 »
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 » 20 »
Priporočne obveznice državne železnice	— » — »
» » južne železnice 3%	180 » — »
» » južne železnice 5%	126 » 70 »
» » dojenjskih železnic 4%	99 » 50 »

Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld. 50 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 » — »
Avstrijskega rubežnega križa srečke, 10 gld.	19 » 50 »
Rudolfove srečke, 10 gld.	25 » — »
Salimove srečke, 40 gld.	82 » — »
St. Genois srečke, 40 gld.	80 » 20 »
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 » — »
Ljubljanske srečke	22 » 50 »
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	154 » — »
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3420 » — »
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	414 » — »
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	71 » 50 »
Splošna avstrijska stavbinska družba	108 » 50 »
Montanska družba avstr. plan.	180 » 55 »
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	171 » 50 »
Papirnih rubljev 100	127 » 25 »

„MERCUR“

XXXII. letnik.

Avtentično oznanilo žrebanja tu in inozemskih loterijskih efektov, izkaz vseh izžrebanih državnih in zasebnih obligacij.
Brezplačno darilo „Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega znamenake vseh izžrebanih srečk.
Naročuje se s poštnimi nakaznicami pri vseh c. in kr. poštnih uradih in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I., Wollzeile 10.

2 gl. 60 kr.
celoletna naročnina.